

ANKARA'NIN ANILARDA KALAN BAĞLARI VE BAĞ EVİ KÜLTÜRÜ

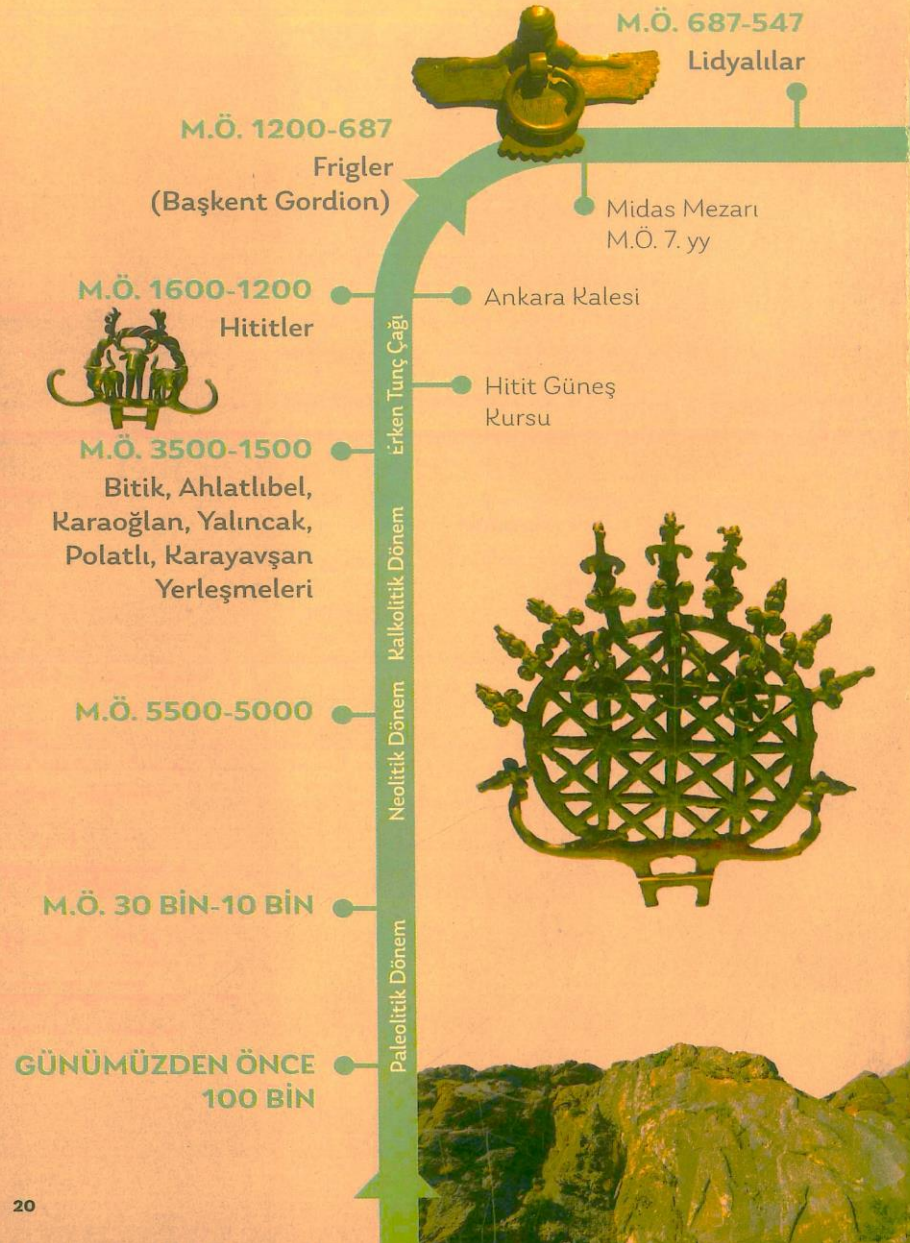
Prof.Dr. Hasan ÇELİK

ANKARA ÜNİVERSİTESİ ZİRAAT FAKÜLTESİ BAHÇE BİTKİLERİ BÖLÜMÜ

ANKARA'NIN 5.500 YILLIK TARİHİNDE NELER OLDU?

TARİHTE ANKARA'DA NELER OLDU?

M.Ö. 547-331

Persler

M.Ö. 687-547

Lidyalılar

M.Ö. 1200-687

Frigler
(Başkent Gordion)

M.Ö. 1600-1200

Hititler

M.Ö. 3500-1500

Bitik, Ahlatlıbel,
Karaoğlu, Yalınca,
Polatlı, Karayavşan
Yerleşmeleri

M.Ö. 5500-5000

M.Ö. 30 BİN-10 BİN

**GÜNÜMÜZDEN ÖNCE
100 BİN**

M.Ö. 331-323

Selevkoslar

М.Ö. 323-25

Galatlar (Başkent Ankara)

● M.Ö. 25-M.S. 4. yy

Romalılar

4. yy-11.yy

Bizanslılar

● 11.yy-14.yy

Selçuklular

1354-1923

Osmanlılar

1923

Türkiye
Cumhuriyeti

Orta Çağ

İskender'in
Gordion'da büyük
düğümü kesmesi
(M.Ö. 334)

Augustus Tapınağı
(M.Ö. 25)

Julianus Sütunu
(M.S. 362)

İnözü Vadisi Yerleşmeleri

Ahi Şerafeddin Camii
(1290)

Ankara Savaşı (1402)

Cenabı Ahmed Paşa Camii
(Mimar Sinan) (1566)

Ankara'nın başkent olması
(13 Ekim 1923)

Anıtkabir'in açılışı
(10 Kasım 1953)

Gallienus Sikkeleri (MS 253-268)

ANKARA'NIN ADI NEREDEN GELİYOR?

- ❖ Tarihçi Pausinias'a göre **Ankara** (Ankyra); M.Ö. 8. Yüzyılda, Ankuva adlı Hitit şehrinin yerine, Frig Kralı Gordios'un oğlu **Midas**'ın (MÖ 738-696) kurduğu kenttir.
- ❖ Frigler, Galatlar ve Romalılar **Ankara** yı; Klasik Yunanca'da **Gemi Çapası** anlamına gelen **Ankürü** ya da **Ankyra "Ancyra"** olarak adlandırmışlardır.
- ❖ M.Ö. 271'de Galatların **Tectosaglar** kolu **Ankara'yı** (Ankyra) işgal ederek başkent yaptı.
- ❖ Türklerin Anadolu'ya yerleşmelerinden sonra ismi **Ankara** ve **Engürü** olarak değişmiş, Batı dillerine de **Angora** olarak girmiştir.
- ❖ Sultan II. Beyazıt döneminden (1481-1512) itibaren şehrin resmi adı **Ankara** olmasına rağmen, halk **Engürü**, batılılar ise **Angora** adını kullanmayı sürdürmüşlerdir.
- ❖ 1648 de Ankara'yı ziyaret eden Evliya Çelebi, ünlü **Seyahatname**'sinde şehrin adını **Unguriye** olarak yazmış ve "Mamur yer olup, üzümü çok olduğundan adına Engürü demişler" diye söz etmiştir (Farsça'da **Engü**, **Engür**, **Üngür**; **Üzüm**).
- ❖ **Cumhuriyet**'in ilanından (29 Ekim 1923) kısa süre önce 13 Ekim 1923'de **Başkent** ilan edilen **Ankara**'nın adı, **Cumhuriyet**'le birlikte evrenselleşmiştir.

Galatya (MÖ 25-MS 4. yy)

Julianus Sütunu (MS 362, Galatya)

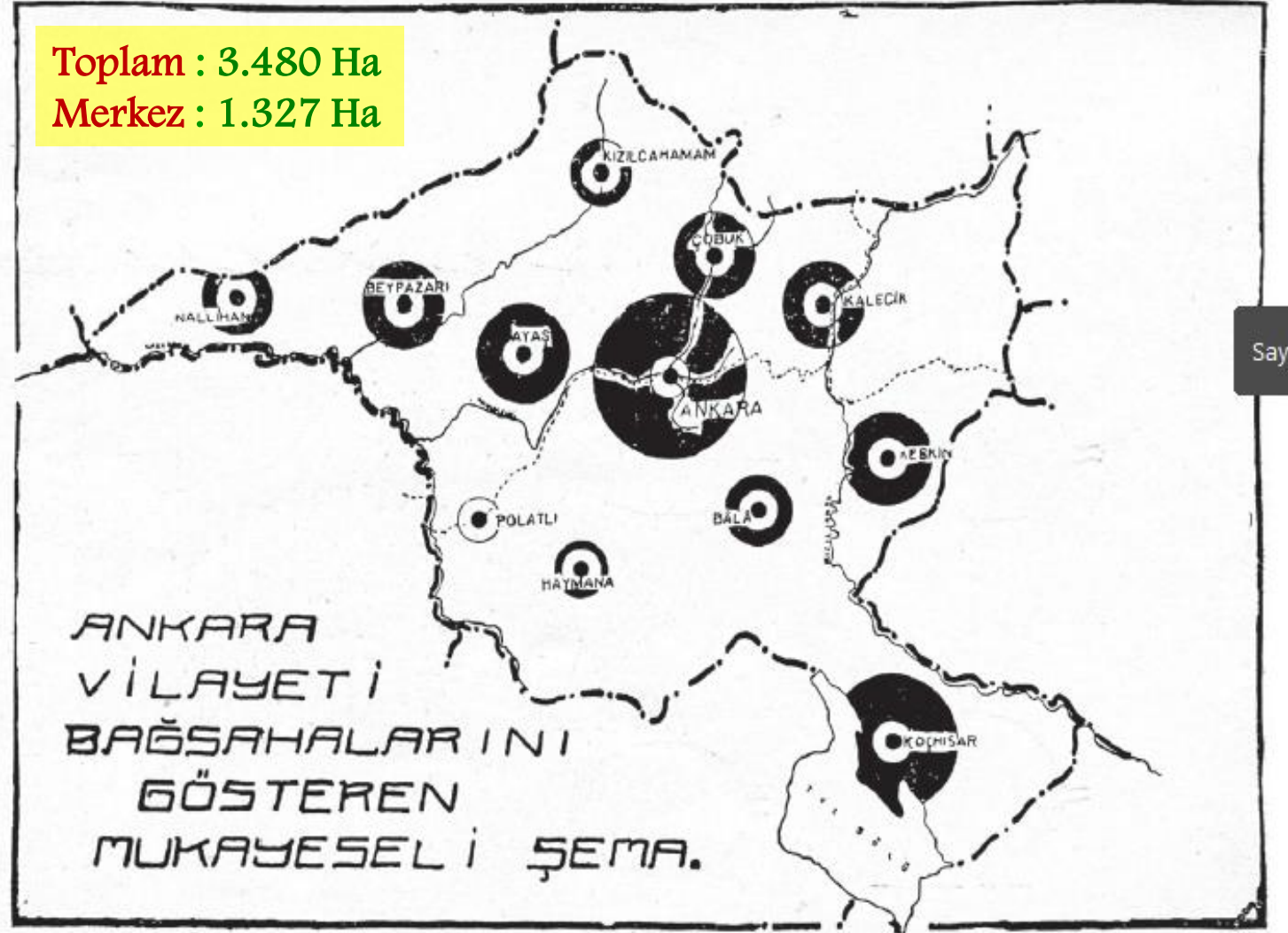
Augustus Tapınağı (MÖ 25-20)

DÜNDEN BUGÜNE ANKARA BAĞCILIĞI

ANKARA İLİNİN 1937 YILINDAKİ BAĞ VARLIĞI

Site	Hectare
Villages	1077
Küçükyozgat	625
Halkavun	409
Bağlum	395
Gölbaşı	207
Zir	175
Etimesgut	165
Etlik	115
Küçükesatlar	90
Keçiören	65
Cebeci	50
Çankaya	40
Forest Farm	25

Toplam : 3.480 Ha
Merkez : 1.327 Ha

DÜNDEN BUGÜNE ANKARA BAĞCILIĞI

1939

BAĞ ALANI (Ha): 20.164

ÜRETİM (Ton): 22.079

VERİM (Kg/Ha): 1.055

2022

4.112 → 5,0 Kat AZALMA

29.096 → % 24 ARTIŞ

7.076 → 6,7 Kat ARTIŞ

ANKARA'NIN BUGÜNKÜ BAĞCILIK POTANSİYELİ (2022)

(İLK 14 İLÇE DİKKATE ALINMIŞTIR)

İLÇELER	SOFRALIK		ŞARAPLIK		TOPLAM			
	Alan (Da)	Üretim (Ton)	Alan (Da)	Üretim (Ton)	Alan (Da)	Pay (%)	Üretim (Ton)	Pay (%)
1. Kalecik	13.130	10.941	8.250	3.469	21.380	52,0	14.410	49,5
2. Beypazarı	5.817	7.127	-	-	5.817	14,0	7.127	24,5
3. Güdül	4.500	1.323	-	-	4.500	11,0	1.323	4,5
4. Elmadag	1.350	1.588	200	216	1.550	3,8	1.804	6,2
5. Ş.Koçhisar	1.150	378	5	6	1.155	2,8	384	1,3
6. K.Kazan	1.100	647	-	-	1.100	2,7	647	2,2
7. Nallıhan	950	931	-	-	950	2,3	931	3,2
8. Ayaş	860	636	-	-	860	2,1	636	2,2
9. Çubuk	777	343	-	-	777	1,9	343	1,2
10. Akyurt	414	126	153	150	567	1,4	276	0,9
11. Gölbaşı	381	112	-	-	381	0,9	112	0,4
12. Evren	280	247	100	83	380	0,9	330	1,1
13. Haymana	315	96	-	-	315	0,8	96	0,3
14. Polatlı	290	87	10	5	300	0,7	92	0,3
14 İLÇE TOPLAMI	31.314	24.582	8.718	3.929	40.032	97,4	28.511	98,0
ANKARA TOPLAMI	32.398	25.171	8.718	3.929	41.116	100,0	29.101	100,0

❖ Ankara ilinin bağ alanı, ülkemizin bağ alanının %1,1'ini, üzüm üretiminin % 0,7'sini karşılarken, iller arasında 17. sıradadır.

❖ İlçeler arasında açık ara ilk sırada yer alan Kalecik; İle ait toplam bağ alanının ve üzüm üretiminin %50'sine, sofralık üzüm üretiminin %43'üne, şaraplık üzüm üretiminin %88'ine sahiptir.

❖ Ankara iline ait şaraplık üzüm üretiminin %80'inden fazlası ülkemizin gözde kırmızı şaraplık çeşidi Kalecik Karası'na aittir.

(Kaynak: TÜİK Bitkisel Üretim İstatistikleri-2022).

DÜNDEN BUGÜNE ANKARA ŞARAPÇILIĞI

1938

Firma	Kapasite (lt)	Üretim (lt)	Bağ (Da)
Kavaklıdere	400.000	249.459	100
AOÇ	80.000	74.130	-
YZE	20.000	11.406	15
Ali Ulvi	120.000	68.661	-
Kalecik	-	40.500	-
TOPLAM	-	444.152	-

2013

Firma	Kapasite (Lt)	Üretim (Lt)	Bağ (Da)
1. Kavaklıdere /Akyurt	19.500.000	12.000.000	220
2. BAK /Kalecik	2.500.000	-	600
5. Vinis /Kalecik	384.000	250.000	50
6. Şato Kalecik/Kalecik	185.000	-	200
4. AOÇ	110.000	35.000	-
7. Kalecik Şarapları	100.000	35.000	16
3. Kalecik Şarapçılık	1.500.000	-	100
8. A.Ü. Ziraat Fakültesi	30.870	18.000	50
9. Tomurcukbağ/Kalecik	11.000	7.000	10
TOPLAM	24.320.870	12.345.000	1.246

2022

-Ankara’da şarap üreten firmalar.

1. Kavaklıdere (Akyurt)
2. B-Bak Gıda (Kalecik)
3. Kalecik Şarapçılık (Kalecik)
4. Kalecik Şarapları (Kalecik)
5. Tomurcukbağ (Kalecik)
6. Tafali (Kalecik)
7. Irmalı (Polatlı)

-Toplam kurulu kapasite: 14 milyon litre.

-Kapasitenin en çok % 50’si kullanılmaktadır.

-Kapasitenin %85-90’ı Kavaklıdere ve B-Bak Gıda.

(Kaynak: Serdar Özcan, Şarap Üreticileri Derneği)

**KALECİK BAĞCILIĞI
VE
KALECİK KARASI**

KIZILIRMAK VADİSİNDE KALECİK KARASI

KALECİK KARASI'NIN ÖZGÜN EKOLOJİSİ (TERRUAR)

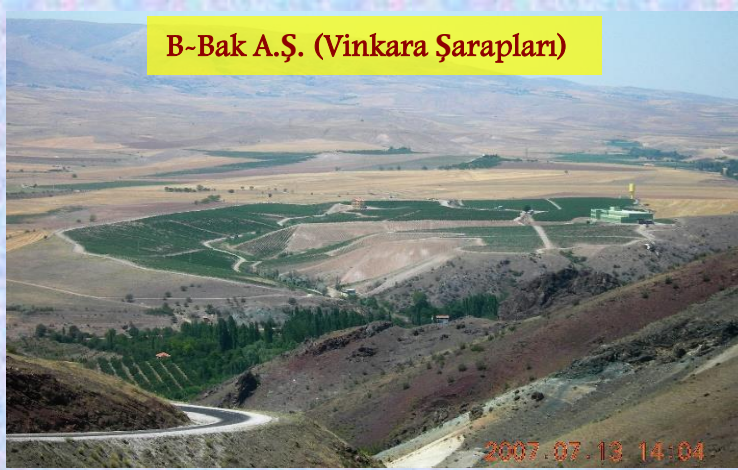
Rakım:	600~900 m
Uzunluk:	30 km (Samanlık~Uyurca arası)
Genişlik:	2~5 km
Yıllık Ort. Sıcaklık:	12.5°C
En Düşük Sıcaklık:	~21,6°C (30 Ocak 2006)
Etkili Sıc. Toplamı:	1950 Gün~Derece
Yıllık Toplam Yağış:	400 mm
Yıllık Ort. Nem:	% 65
Toprak Yapısı	Radyolarit~Çört, Serpantinit, Limonit ve Lizfenit kayalarının oluşturduğu Kuvars, Magnezyum Silikat, Demir, Dolomit ve Talk içeren özel bir yapı.

Kalecik Karası Üzüm Festivali~2005

B-Bak A.Ş. (Vinkara Şarapları)

KALEBAĞ'dan İdris Dağı

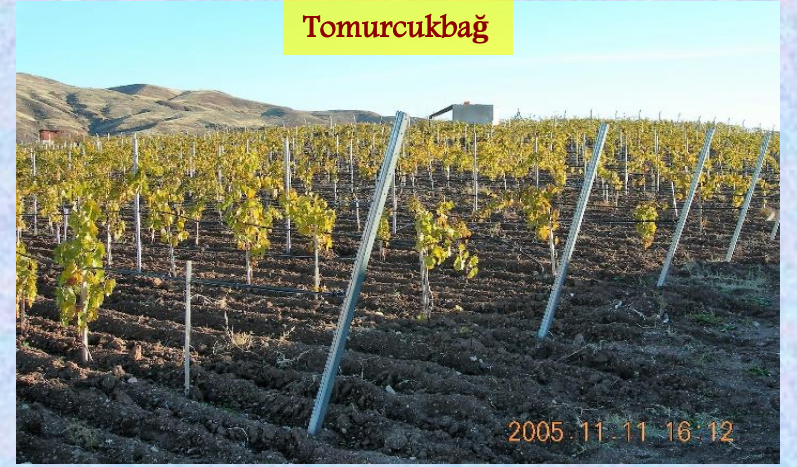
Kalevak Teras Bağları

Şato Kalecik

Tomurcukbağ

Çayboğazı Bağları

Gökdere Köyü Bağları

Kalecik Karası Şarabı

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi
Kalecik Bağcılık Araştırma
ve Uygulama İstasyonu
(KALEBAĞ)
**KALECİK KARASI
KLON SELEKSİYON PARSELİ**

- ❖ 1972~2012 yılları arasındaki 40 yılda,
- ❖ TÜBİTAK tarafından 4 farklı proje halinde desteklenen,
- ❖ “Kalecik Karası Üzüm Çeşidinde Klon Seleksiyonu” projesi sonucunda,
- ❖ Özellikle **Şarap Kalitesi** öne çıkarılarak seçilen,
- ❖ Üstün nitelikli **Kalecik Karası Klonları**.

SEÇİLEN KLONLAR

ANKARA’NIN ANILARDA YAŞAYAN BAĞLARI VE BAĞ EVİ KÜLTÜRÜ

ANKARA’NIN BAĞ EVİ KÜLTÜRÜ

BAĞA GÖÇME GELENEĞİNİN YARATTIĞI KÜLTÜR;

- ❖ ANKARA’nın orta halli ve varlıklı TÜRK, ERMENİ ve RUM asıllı ailelerinin yaşamlarına;
- ❖ Özellikle 1875-1925 yıllarını kapsayan yarım asırlık dönemde;
“RENK, HEYECAN, MUTLULUK VE GÜZELLİK” katmıştır.
- ❖ CUMHURİYET’in ilk yıllarında; “HİSARDA EVİN, BİR DE BAĞIN YOKSA ANKARALI DEĞİLSİN” sözü,
ANKARA’lı zenginler arasında çok yaygındı.
- ❖ En görkemli dönemi, ANKARA’ya demiryolunun ulaştığı 1892 ile 1923 yılları arasında
yaşanan BAĞ EVİ KÜLTÜRÜ;
- ❖ Ermenilerin 1915, Rumların 1923’ deki göçlerinden sonra eski tadını ve anlamını önemli
ölçüde yitirmekle birlikte;
- ❖ 1930-1960 yılları arasında da, ANKARA’lıların ÇOK ÖNEM VERDİĞİ BİR GELENEK olarak
yaşatılmaya çalışılmıştır.

ANADOLU KÜLTÜRÜNDE BAĞ DENİLİNCE...

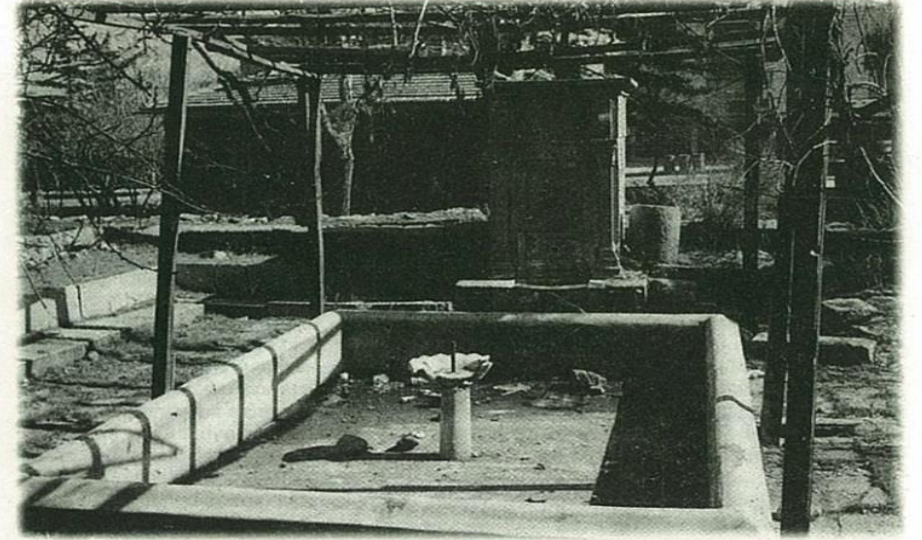
- ❖ Aslında “ÜZÜM YETİŞTİRİLEN YER” anlaşılır.
- ❖ Anadolu kentlerinde yaşayan ailelerin kendi ihtiyaçlarını karşılamak üzere kentin bunaltıcı havasından uzakta, **üzümle** birlikte, **meyve** ve **sebze** de yetiştirdikleri,
- ❖ Yaş ve kuru üzüm, meyve ve sebzenin yanı sıra **pekmez, şarap, sirke, bulgur, tarhana, salça, erişte vb.** kışlık yiyeceklerini/içeceklerini hazırladıkları,
- ❖ İçinde ailelerin gelir durumuna uygun büyüklükte ve konforda bir **BAĞ EVİ**'nin bulunduğu,
- ❖ Kentlerin çeperlerinde **birkaç dönüm** (1 dönüm/dekar: 1000 m²) ile **30~40 dönüm** büyüklüğündeki **YAZLIK YAŞAM ALANI**'dir.
- ❖ Özellikle **19. YÜZYIL ANADOLU**'sunda yerleşik kent yaşamı ile bütünleşerek onu zenginleştiren **BAĞ EVİ KÜLTÜRÜ** denilince ilk akla gelen kent **ANKARA**'dır.
- ❖ Çünkü **ANKARA**'nın **KÖKLÜ TARİHİ, COĞRAFİ KONUMU, İKLİMİ, TOPOĞRAFİK YAPISI, SU KAYNAKLARI, ETNİK VE SOSYO-EKONOMİK YAPISI** bu kültürü sürekli besleyerek canlı tutmuştur.

BAĞ EVİ;

- Genellikle **iki katlı**;
- Alt katı **taş**,
- Üst katı **ahşap, tuğla veya kerpiçten**,
- **YAZLIK EV**'dir.
- Bazı evlerde; yüklük, mutfak, kiler, hevenk olarak kullanılan **Ara Kat** yani **Müsandere** ~**Musandıra**~ vardı.
- Bağ evlerinde asıl yaşam alanı **Üst Kattır**.
- Alt katta **Ahır**, üzümlerin ezilerek şirasının çıkarıldığı **Şirahane**, bazı evlerde ise **Şarap Mahzeni** vardı.
- Her bağın mutlaka;
- **Havuzu**,
- **Çeşmesi**,
- **Su Kuyusu** olurdu.

Resim 5: Erbirlers'in Evi.

Resim 6: Erbirlers'in Evi'nin Avlusu.

Fotoğraflar: Halil PALA

Keçiören'de Semahat Arsel tarafından restore ettirilen Gedikoğlu Bağ Evi

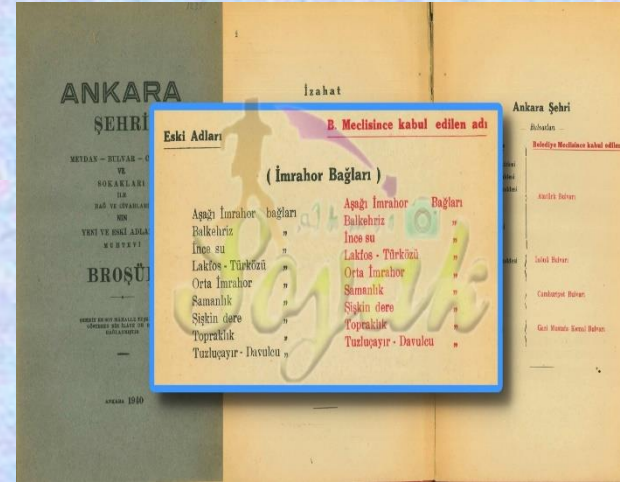
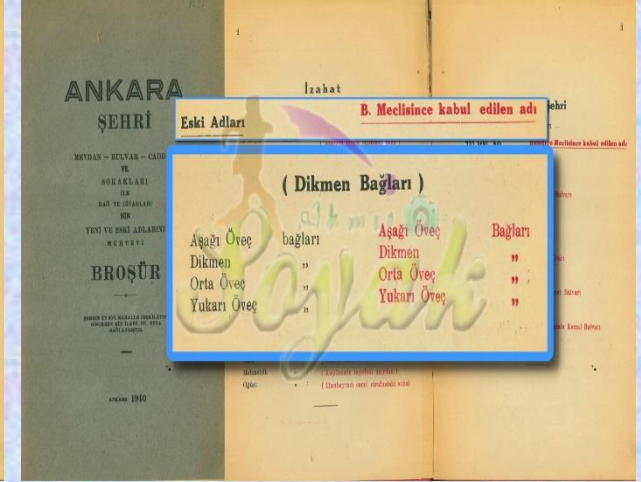
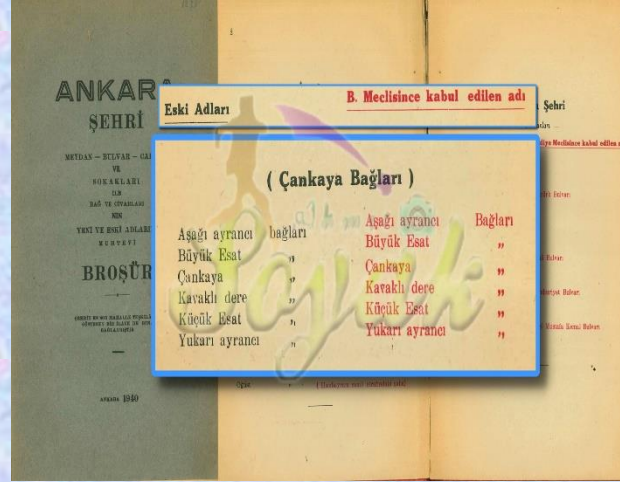
ANKARA’NIN BAĞLARI VE BAĞ EVLERİ

ANKARA'DA BAĞ İSİMLERİ

ANKARA'NIN DEĞİŞİK SEMTLERİNDE

(ÇANKAYA'DA 6, DİKMEN'DE 4, ETLİK'TE 7, İMRAHOR'DA 9, KEÇİÖREN'DE 11)

TOPLAM 37 FARKLI BAĞ MINTIKASI KAYIT ALTINA ALINMIŞTIR.

ANKARA ŞEHİRİ

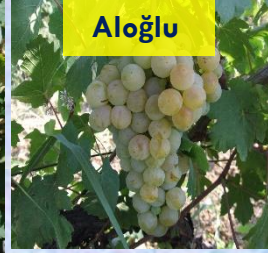
MEYDAN-BULVAR-CADDE VE SOKAKLARI İLE BAĞ VE CİVARLARININ YENİ VE ESKİ ADLARINI MUHTEVİ BROŞÜR

ANKARA-1940

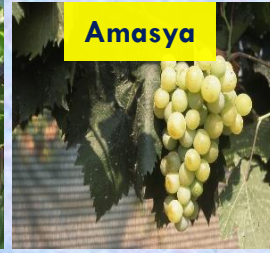
SOFRALIK & KURUTMALIK (22)

Akpüskül

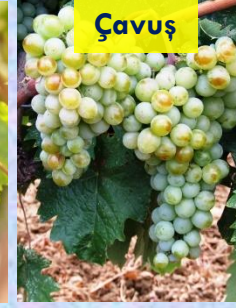
Aloğlu

Amasya

Balballı

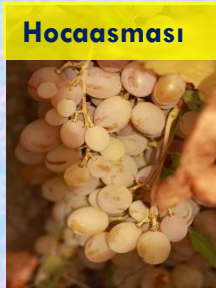
Çavuş

Erolan

Gelin Parmağı

Hocaasması

Kadın Parmağı

Razakı

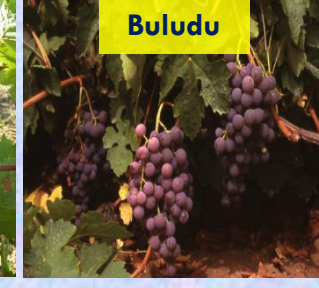
Tokat

Yediveren

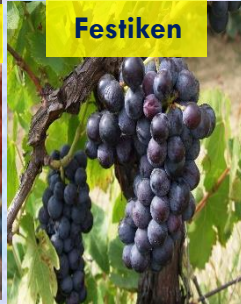
Zirge

Buludu

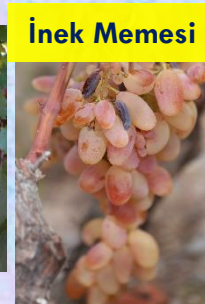
Erik Üzüümü

Festiken

Gülüzümü

İnek Memesi

Karagevrek

Nurinigar

Siy. Hevenk

Söbekara

ŞARAPLIK & ŞIRALIK (8)

Acıkara

Çakarak

Değirmenci

Hasandede

Kalecik Karası

Su Üzüümü

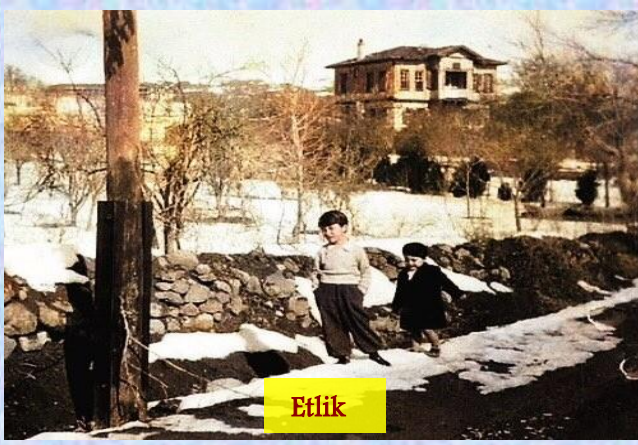
Sungurlu

Şıra Üzüümü

KUZEYİNDEKİ BAĞLARI

- ❖ Türklerin yoğun yaşadığı **Kurtini, İğdelidere, Ayvalı, Kuzuyazısı** bağları,
- ❖ Tiftik ve Sof ticareti yapan zengin Ermeni tüccarların yaşadığı **Etlik (Aşağı ve Yukarı Eğlence), Deliktaş, Danişment** bağları,
- ❖ Keçiören ve İncirli'de **Keçiören, Kuşcağız, Kızlar Pınarı, Cevizli kuyu, Çoraklık, Aktepe, Kayalı, Hacı Kadın, Kalaba (Kalabağ) ve Küçük Çizgi** bağları,
- ❖ Çubuk Çayı vadisinde **Mecidiye ve Solfasol (Sonfasıl, Zül-Fadl)** bağları.

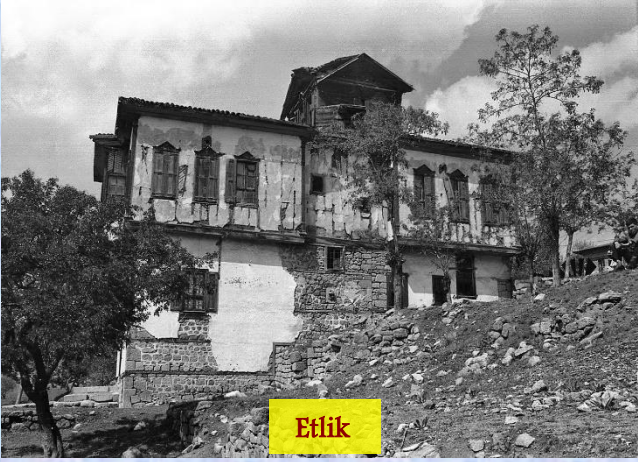
Etlik

Etlik-1940

Etlik

Etlik

Etlik-Atatürk'ün Bağ Evi

Türkiye İş Bankası Bağ Evi-Etlik

Keçiören-Cevdet Çakıroğlu

Keçiören General Tevfik Sağlam Cad. Bağ Evi

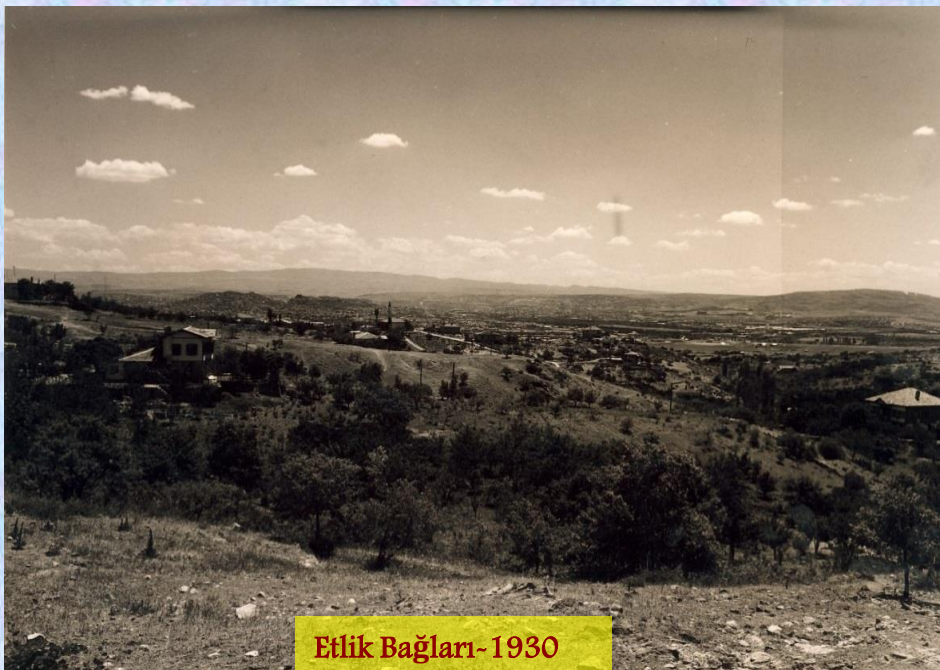
Keçiören-Mustafa Aygün Bağ Evi

Eski Ankara Ziraat Mektebi-1910'lar-Ahmet Soyak Albümü

Sarı Kışla, Wank Manastırı, arkada Etlik Bağları-1910

Etlik Bağları-1930

Etlik'te Bıyıklıoğlu İbrahim Umut Bağ Evi-1970

VEKAM

- ❖ **Ankara Bağ Evi Kültürü**'nn, eski dokusuyla günümüze ulaşan tek rneği, Keçiören'de Pınarbaşı Mah. şehit Hakan Turan Cad. Acıbadem Sok. No:9 adresindeki Vehbi Koç'a ait 8 dekar alana sahip **Vehbi Koç Bağ Evi**'dir.
- ❖ **1992~1993** yıllarında restore edilen ev, **1994** yılında tüm ailenin katılımıyla açılmış ve "**İkinci Derecede Korunması Gereken Kültür Varlığı**" olarak tescil edilmiştir.
- ❖ Vehbi Koç'un hayatının büyük bölümünü geçirdiği ve çocuklarının doğduğu **Bağ Evi**, babası **Hacı Mustafa Efendi** tarafından **1923** yılında **Mareşal Fevzi Çakmak**'tan satın alınmıştır.
- ❖ Halen, "**Koç Üniversitesi Vehbi Koç Ankara Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi**" olarak hizmet vermekte ve hafta boyu araştırmacılar ve ziyaretçilere açık tutulmaktadır.
- ❖ **VEKAM**, **2013** yılından bu yana yılda iki sayı olmak üzere **Ankara Araştırmaları Dergisi**'ni çıkarmaktadır.

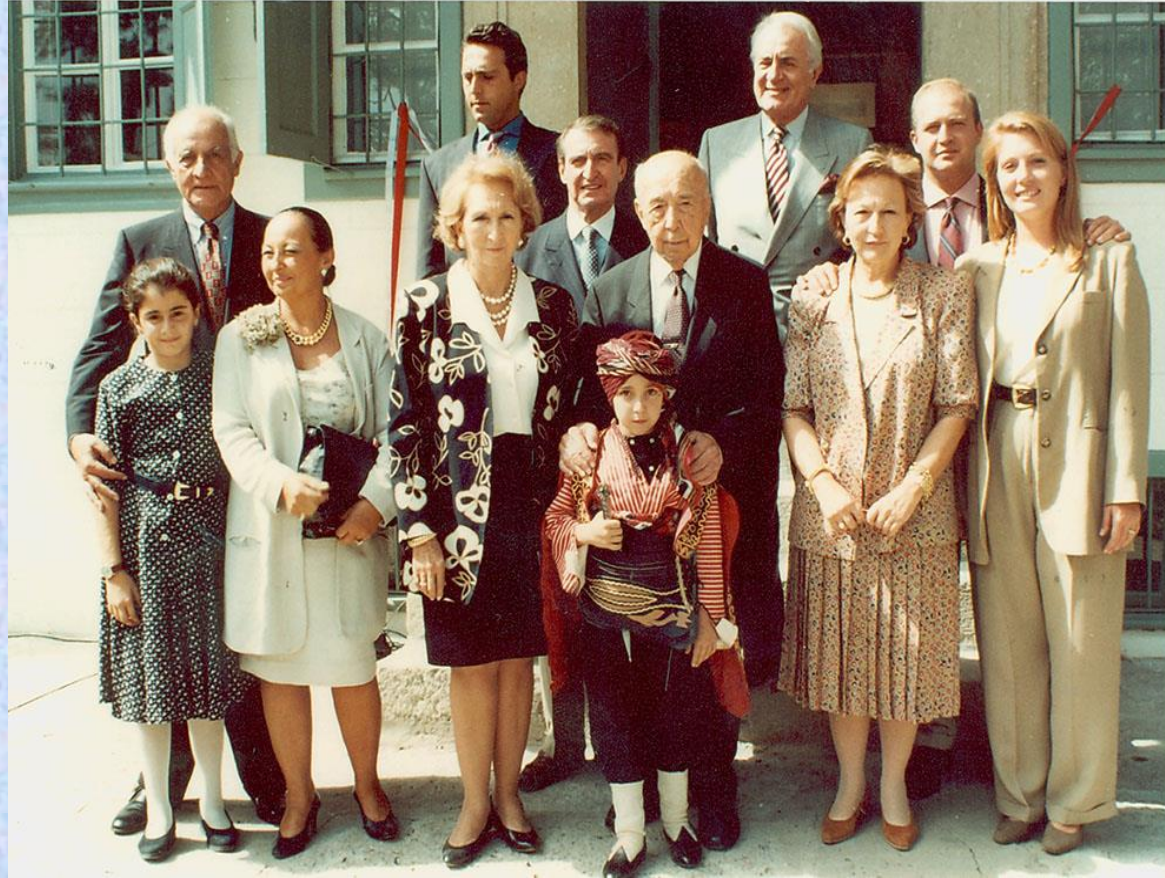
VEKAM'DAN GÖRÜNTÜLER

Vehbi Koç, *Hayat Hikayem* kitabında bağ evine göçü şu cümlelerle anlatır:

“Ankara’da yazlığa çıkmak adeti vardı. Zengin fakir her aile yazın bağa çıkardı.

Bağa çıkanların zenginlik derecelerine göre çift veya tek atlı arabaları, bir atı veya eşeği bulunurdu. Bizim de bağımız vardı. Keçiören’in altında Çoraklık denen yerdeki bağımıza çıkardık. Çoraklık’ta hep bizim gibi Müslümanlar otururdu. Biraz ilerimizdeki Keçiören’de en çok Katolik ve Ermeniler otururlardı. Onların bağlarının bakımı, güzel binaları, bahçeleri hemen dikkati çekerdi. Zengin Hristiyanlar Keçiören, Etlik, Çankaya semtlerinde yazlıklara giderlerdi. Yalnız Musevilerin bağ adeti yoktu”.

Koç Ailesi VEKAM açılışında-1994(<https://vekam.ku.edu.tr>)

**VEKAM BAĞINDA
YENİLEME ÇALIŞMALARI
(2013-2017)**

- ❖ Mevcut bağın; VEKAM'ın temsil ettiği **Ankara Bağ Evi Kültürel Mirası'na** uygun çeşitlere dönüştürülmesine yönelik hazırlıklar, **2013** yılında yapılmıştır.
- ❖ Bu amaçla; Ankara'nın önemli **5** sofralık (**Akpüskül, Çavuş, Gülüzümü, Karagevrek ve Söbekara**) ve **4** şaraplık (**Kalecik Karası'nın 21, 19 ve 18 No'lu klonları, Hasandede, Narince ve Sungurlu**) çeşidi seçilmiştir.
- ❖ Yerinde aşılama (çevirme) çalışması, **Yarma Aşı** tekniği uygulanarak **1 Nisan 2014** tarihinde gerçekleştirilmiştir.
- ❖ Aşılamayı izleyen üç yıl içinde, kış ve yaz dönemlerindeki şekil budamaları **2017** yılında tamamlanarak, Ankara'nın geleneksel **5 Kollu Goble Terbiye Şekli** oluşturulmuştur.
- ❖ **2017 Nisan** ayında **İlk Ürün Budaması** yapılmıştır.

Çevirme aşıları-1.4.2014

Aşıların ilk bakımı-25.6.2014

İlk kış budaması-26.3.2015

Gövde oluşturma-20.5.2015

İkinci yıl gelişmesi-3.10.2015

Yaz budamaları-20.5.2016

Asmaların kontrolü-22.7.2016

Üçüncü kış budaması-7.4.2017

Bağın son durumu-6.9.2024

DOĞUSUNDAKİ BAĞLARI

- ❖ Hüseyin Gazi Dağı eteklerinde Karacakaya (Siteler), Çinçin (Çın Çın), Kayaş, Tuzluçayır, Üreğil bağları.

GÜNEYDOĞUSUNDAKİ BAĞLARI

- ❖ Hatip Çayı (Bentderesi) vadisinde Balkeriz (Balkiraz) bağları,
- ❖ NATO Yolu ve Mamak Çöplüğü çevresinde Samanlık ve Davulcu bağları,
- ❖ ANKARA'nın bu kesimlerindeki bağlar ve bağ evleri, ekonomik durumları daha zayıf olan TÜRK ailelere aitti.

GÜNEYİNDEKİ BAĞLARI

- ❖ ATATÜRK'ün adını **Türközü** olarak değiştirdiği **İncesu (İmrahor)** vadisindeki **Frenközü (Şişkindere ve Lakfos)** bağları,
- ❖ Seyran, Esat (Eset), Lakavuz (Akay civarı), Kavaklıdere, Çankaya (Çankayası) ve Ayrancı bağları.

GÜNEYBATISINDAKİ BAĞLARI

- ❖ Dikmen, Araplar Deresi, Cevizlidere, Övezlik, Yukarı ve Aşağı Öveç, Balgat, Ömürpınarı, Çaltaklı bağları.

BATISINDAKİ BAĞLARI

- ❖ **Söğütözü** bağları.

İnönü Pembe Köşkü-Eski Bağ Evi

Esat'ta Bağ Evleri

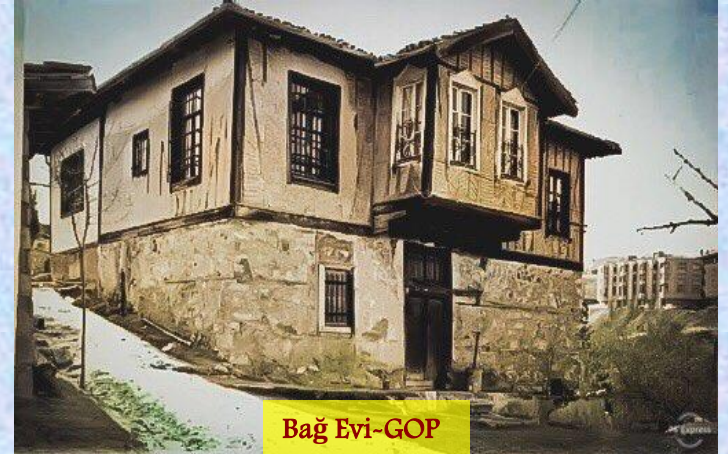
Topal Osman Ağa Konağı-Eski Bağ Evi-GOP

Kavaklıdere A.Ş. Bağları

Esat'ta Bağ Evi-Hasan Algan Arşivi

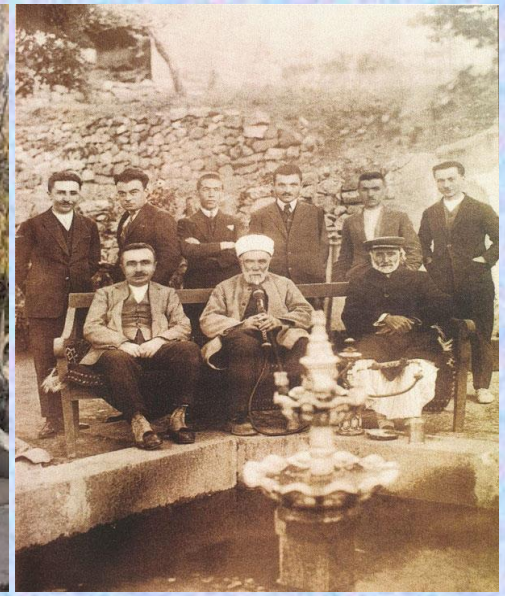
Bağ Evi-GOP

Fuat-Rıfat B rek i Bağ Evi-A.Ayrancı

Mehmet Kınacı Bağ Evi-A.Ayrancı

 akir Kınacı ve Rıfat B rek i

 akir Kınacı Bağ Evi-A.Ayrancı

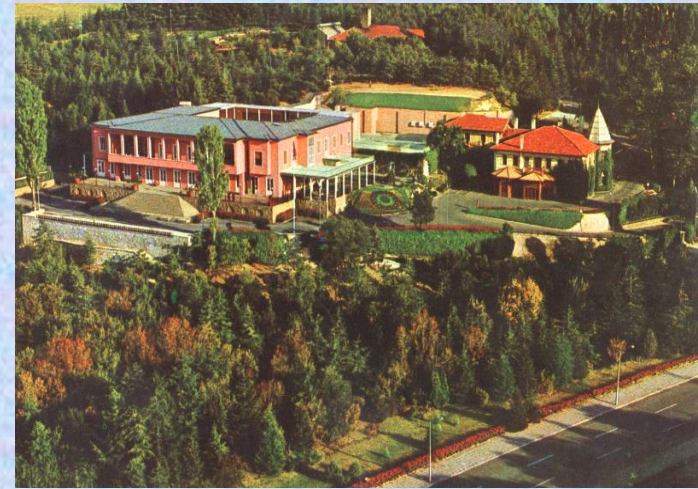
**Postacılardan Mehmet Efendi Bağ Evi
(Polonya B.Elçiliği Bahçesinde)**

Mıh ioğlu Bağ Evi-A.Ayrancı

ÇANKAYA KÖŞKÜ

- ❖ Ankara Belediyesi (Şehremini), 1921 yılında **Bulgurluzade Tevfik Efendi**'den satın aldığı Çankaya'daki **BAĞ EVİ**'ni, 27 Aralık 1919'dan itibaren **Ankara**'da kalmaya başlayan **Mustafa Kemal Paşa**'ya hediye etti.
- ❖ Bazı kaynaklara göre, bağ evinin ilk sahibi 1915 tehciri sırasında **Ankara**'dan ayrılan **Ermeni Kasapyan** ailesiydi. Ev, o dönem **Kasapoğlu Köşkü** olarak anılıyordu.
- ❖ **Mustafa Kemal**'in 1932'ye kadar oturduğu bu **BAĞ EVİ**, 1950'de müze haline getirildi. Bugünkü adı **Müze Köşk**.
- ❖ Bağ evinin yetersiz kalması üzerine 1930'da yeni bir bina yapılması kararlaştırıldı. Köşk'ün yapımı **Atatürk**'ün isteğiyle Avusturyalı mimar Profesör **Clemens Holzmeister**'a verildi.
- ❖ **Pembe Köşk** adını alacak olan bu bina, 1,5 yıl içinde inşa edildi.
- ❖ **Atatürk**, Köşk'ü 1932'den vefatına dek hem çalışma binası hem de konut olarak kullandı.

BAĞA GÖÇME/DÖNÜŞ TAKVİMİ

ŞUBAT~MART

- Bağlarda ve meyve ağaçlarında budama, belleme, ağızlıkların açılması, sebze tavalarının ve ocakların hazırlanması, budama artığı çubukların demetlenerek kurutulması.

NİSAN

- Bağ evinin bakımı ve temizliği, bağa götürülecek eşyaların hazırlanması ve denk yapılması.

23 NİSAN / MAYIS BAŞI

- Dönemine göre, eşek, at gibi yük hayvanları ya da kağnı, at arabası veya kamyonlarla eşyaların taşınarak bağa göçme.

AĞUSTOS SONU / EYLÜL

- Bağ bozumu; pekmez, cevizli sucuk, pestil, köfter yapımı, kışlık üzümün hevenk yapılarak duvarlara dizilmesi.

29 EKİM

- Son kış hazırlıklarının tamamlanarak şehre dönüş.

BAĞA GİDİŞ~DÖNÜŞ

- Kentte işleri olan esnaf ve memurlar; ekonomik durumlarına göre işlerine at, eşek ya da at arabası ile gidip gelirlerdi.
- Bağlara otobüs seferleri, 1940 1ı yıllarda başladı.

Bağ yolunda

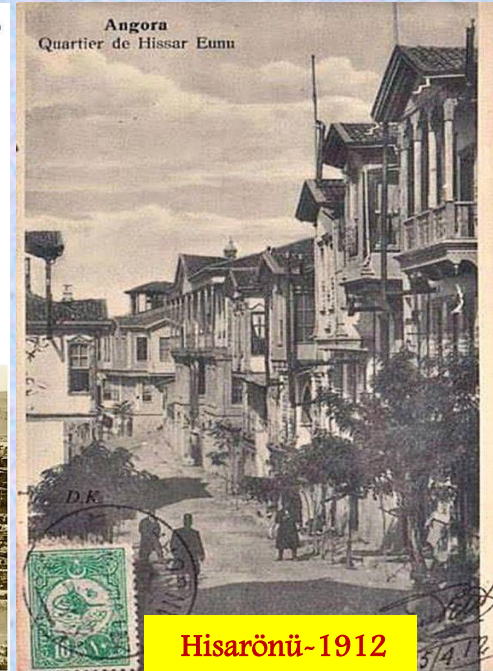
TİFTİK KEÇİSİ~SOF KUMAŞI~BAĞ EVİ KÜLTÜRÜ İLİŞKİSİ

- 19. YÜZYILIN ortalarına kadar yalnızca **ANKARA**'da yetiştirilen **TİFTİK KEÇİSİ**'nin tiftiğinden dokunan **SOF KUMAŞI**;
- **ANKARA** için hem çok önemli bir gelir kaynağı hem de bu mütevazı Orta Anadolu kentinin dünyaca tanınmasını sağlayan çok prestijli bir üretim kolu idi.
- Sof kumaşı üretimini ve ticaretini ellerinde tutan Ermeni tüccarların;
- Etlik, Eğlence ve Keçiören;
- Esat (Eset), Ayrancı ve Çankaya (Çan Kayası)
- Semtlerinde bağları ve gösterişli **BAĞ EVLERİ** vardı.
- Bu nedenle, **ANKARA**'nın **BAĞ EVİ KÜLTÜRÜ**'nde **TİFTİK KEÇİSİ**'nin ve yününden elde edilen değerli **SOF KUMAŞI**'nın önemli bir yeri vardır.

1916 BÜYÜK ANKARA YANGINI

- 13 Eylül 1916 gecesi başlayan ve üç gün sonra kendiliğinden sönen **Büyük Ankara Yangını**'nda **ANKARA**'nın merkezindeki yani kale çevresindeki **19 mahalleden 8'i tamamen, 11'i kısmen yandı**.
- Yangında ilk harap olan mahalleler, çoğunluğu boş hanelerle dolu **Ermeni Katolik** mahalleleri oldu.
- Ardından, **Rum** mahalleleri ve tarihi üç önemli kilisenin yanı sıra, yangının görece fazla etkilemediği **Türk** mahallelerinin bir kısmı da yanmış oldu.
- Ankara merkezinin büyük bir kısmını küle çeviren bu büyük yangında yalnızca **5** kişinin hayatını kaybetmiş olması, **"Nüfusun büyük bir kısmının o dönemde bağ evlerinde yaşıyor olmasına"** ve yanan mahallelerin önemli bir kısmının sakini olan binlerce Ermeninin aylar öncesinde **tehcire** tâbi tutulmuş olmasına bağlanmaktadır.

ANKARA'NIN YAŞADIĞI EN BÜYÜK SEL FELÂKETİ~11 EYLÜL 1957

[illegible]

Halat Çayı'nın taşması yılın en korkunç faciasına sebep oldu

800 ÖLÜ VAR

AKŞAM

12

1974

AKŞAM

12

1974

Seçim Kanunu değişti ve Meclis kendini fesh etti

Sen celse kavgalı geçti, Ahmet Firat doğuldu, İnönü ve Bayur arasında çok sert münakaşa oldu

Yeni seçimler 27 ekimde yapılacaktır

Kurultay sert bir tebliğ neşretti

Tabacco tehdidli altında İki inzibat eri bir kızı tecavüze kalktı

Fransız istihdamı sonuğu 'Mebus' olarakta çıktı

Dün, Ankara ve civarında yukubulan büyük ve korkunç seylâp felaketinden resimler

5. 1938 yılında Ankara'da meydana gelen seylâp felaketinden resimler. (Sağdan sola) 1. Seylâp anında, 2. Seylâp anında, 3. Seylâp anında, 4. Seylâp anında, 5. Seylâp anında.

5. 1938 yılında Ankara'da meydana gelen seylâp felaketinden resimler. (Sağdan sola) 1. Seylâp anında, 2. Seylâp anında, 3. Seylâp anında, 4. Seylâp anında, 5. Seylâp anında.

[illegible]

Selin tahrip ettiği semtlerden resimler

(Foto: Makineer Sinan Ural)

Bu semt tahrip oldu

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

ANKARA’NIN BETON KANALLARA HAPSEDİLEN ÇAYLARI VE DERELERİ

Ankara’nın Çayları ve Dereleri

Ankara Çayı’nda Kirlilik

ÇAYLARIMIZ

ÇUBUK ÇAYI (DİLEK ÇAYI)....

YARI AÇIK BETON KANAL

HATİP ÇAYI (BENTDERESİ)...

BENTDERESİ CADDESİ

İNCESU (İMRAHOR)

İNCESU CADDESİ

DERELERİMİZ

KAVAKLIDERE.....

TUNUS CADDESİ

BÜLBÜLDERESİ.....

BÜLBÜLDERESİ CADDESİ

HOŞDERE.....

GÜVENLİK CADDESİ

DİKMEN DERESİ.....

DİKMEN CADDESİ

KİRAZLIDERE.....

FEVZİ ÇAKMAK CADDESİ

CEVİZLİDERE.....

CEVİZLİDERE CADDESİ

HACIKADIN DERESİ.....

YARI AÇIK BETON KANAL

MACUN DERESİ.....

YARI AÇIK BETON KANAL

Erman Tamur Arşivi

YZE Öğrencileri Çubuk Çayı Önünde-1930’lar

Dericizade Faruk Küçük
Albumi’nden

Hatip Çayı Beton Kanala Hapsediliyor-1962

ANKARA BAĞ EVİ KÜLTÜRÜ'NÜN HAZİN SONU !

- ❖ Eski önemi kalmasa da, **Çankaya, Dikmen, Etlik ve Keçiören**'de;
- ❖ 1923'de **ANKARA**'nın **Başkent** oluşu ve **Cumhuriyet**'in ilânından sonra da devam ettirilen **BAĞ EVİ KÜLTÜRÜ**;
- 1954 de çıkarılan **Kat Mülkiyeti Kanunu** ile önü açılan **betonlaşmaya**,
- 1963'ten sonra sayıları çığ gibi artan **gecekondu işgaline**,
- 1969'da çıkarılan "**Konut Kooperatifleri Yasası**" ile hızlanan **çarpık yapılaşmaya** daha fazla direnememiştir.
- ❖ **ANKARA**'nın sosyal yaşamına renk katmış olan güzelim **BAĞ EVLERİ VE BAĞLARI**;
bir daha geri gelmemek üzere tek tek yok edilmiş,
- ❖ Geriye yalnızca o dönemi yaşayan az sayıdaki **ANKARA**'lının özlem dolu anıları ile içimiz burkularak okuduğumuz o dönemleri anlatan yazılar ve soluk resimler kalmıştır.
- ❖ Ankara'nın yetiştirdiği değerli Halk Kültürü Araştırmacısı **Ali Esat Bozyiğit** (1945-2006);
ANKARA BAĞ EVİ KÜLTÜRÜ'nün yok oluşundan duyduğu üzüntüyü şu sözü ile ne güzel anlatmış;

“TÜRKİYE’NİN BAŞKENTİ ANKARA,

BU ŞEREFLİ ÜNVANA SAHİP OLMAK İÇİN NELERDEN VAZGEÇMİŞ”

ANKARA YALNIZCA BAĞLARINI, BAĞ EVLERİNİ VE DERELERİNİ Mİ YİTİRDİ?

- Birer kültür mirası olarak korunması gereken **ANKARA BAĞLARININ VE BAĞ EVLERİ**'nin yok edilmesi ve onlara can veren derelerinin/çaylarının, beton kanallar içine hapsedilerek kanalizasyon kanallarına dönüştürülmesi;
- Ankara'lıları, yaşamlarına anlam ve değer katan bir kültürden yoksun bırakmakla kalmamış, aynı zamanda o kültürün yarattığı ekolojik dengeyi ve biyoçeşitliliği de yok ederek;
- **BAŞKENT** halkının yaşam kalitesini onarılamaz derecede aşağı çekmiştir.
- Sonuç olarak temiz havasından, akarsularından ve yüzyıllar ötesinden gelen **BAĞ EVİ KÜLTÜRÜ**'nden yoksun kalan **BAŞKENT ANKARA**, beton bloklar ve asfalt yollarla kaplı bir kente dönüşmüştür.
- Bu durumda, içine işleyeceği toprak bulamayan ve hapsedildiği beton kanallara sığmayan yağmur, dolu ve kar suları;
- Özellikle kentin yüksek rakımlı **Kuzey** ve **Güney** yamaçlarından hızla inerken, yoluna çıkan herşeyi önüne katıp sürükleyen azgın derelere dönüşmekte ve son yıllarda sık sık büyük maddi zararlara hatta can kayıplarına **(2022 yılının Haziran ayında yaşanan 5 sel baskınında 6 can kaybı)** yol açan felaketlere neden olmaktadır.

10 Haziran 2021

11 Haziran 2022

20 Mayıs 2018

13 Haziran 2022

1 Mayıs 2024

Kaleden Hüseyin Gazi

Çankaya Sırtları

Ulus'tan Etlik Sırtları

Keçiören

Ankara'nın, Expedition 19 Uzay Ekibince 11.04.2009'da çekilmiş olan bu resmi aslında herşeyi anlatıyor!

KİM SORUMLU ? NE YAPMALIYIZ ?

KUŞKUSUZ HEPİMİZ !

- ✓ Çünkü; bu güzellikleri, eşsiz birer kültürel değer olarak görüp, gözümüz gibi korumak gerekirken, siyasi ve ekonomik rant uğruna yok edilmelerine seyirci kaldık.

NE YAPILABİLİR ?

- ✓ Gerçekçi olmak gerekirse; **ANKARA**'nın "**Zümrüt Yeşili Gerdanlığı**" denilen "**BAĞLARINI VE BAĞ EVLERİNİ**" artık geri getiremeyiz.

ANCAK YİNE DE;

- ✓ Bazıları yıkık dökük şekilde, bazıları özgün yapısı bozularak da olsa bir şekilde günümüze ulaşabilmiş az sayıdaki **BAĞ EVİNİ** (Örnek: Aşağı Ayrancı'daki Şakir Kınacı Bağ Evi), **VEKAM** örneğinde olduğu gibi birer kültür mirası olarak koruma altına almak;
- ✓ Geçmişte **ANKARA BAĞLARI**'nın arasından şırıldayarak tertemiz akan; ne yazık ki sonradan kısmen veya tamamen açık ya da kapalı kanalizasyon kanallarına dönüştürülen **ÇAYLARIMIZI/DERELERİMİZİ** kısmen de olsa yeniden gün ışığına çıkarmak için;

ELİMİZDEN GELENİ YAPMALIYIZ.

HEM DE HİÇ ZAMAN YİTİRMEYEN !

“Ankara'da Keçiören Belediyesi tarafından
'Ziraat Mektebi' ve 'Atatürk Evi', milli
mücadele müzesi haline getirilecek”

29.12.2020 ~ İHA

Keçiören Belediye Başkanı Turgut Altınok, “Subayevleri Mahallemizde bulunan ‘Ziraat Mektebi’ni ve Ankara Üniversitesi Tarım, Hayvancılık ve Gıda TEKNOKENT’inin bahçesinde metruk halde bulunan, Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün istirahat etmek için kullandığı ‘Atatürk Evi’ni Milli Mücadele Müzesi haline getireceğiz”. Başkan Altınok; **Çoban Mektebi** olarak da bilinen **Ziraat Mektebi**’ni müze haline getirmek için Milli Emlak Genel Müdürlüğü ile protokol imzalayarak buranın restorasyon çalışmalarını devraldıklarını, **Atatürk Evi**’ni restore etmek için ise **Ankara Üniversitesi**’yle çeşitli protokol imzalayıp ihaleye çıkacaklarını da aktardı.

NE MUTLU Kİ ÇOBAN MEKTEBİ KURTULDU !

NE YAZIK Kİ METEOROLOJİ BAĞI KURUDU !

**YENİ YILDA
SAĞLIK VE MUTLULUK
DİLEKLERİMLE.**